herpy

FRØER

Golden Mantella

Mantella aurantiaca

Mantella aurantiaca er en lille, knaldorange frø på 20-26 mm, der kun findes i nogle få små områder i det østlige Madagaskar. Den er dagaktiv, trives i grupper og er ikke svær at holde, når terrariet er køligt og fugtigt. Arten er truet i naturen, så kun opdrættede dyr bør komme på tale.

Familie: Mantellidae Udgivet 15. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**20-26 mm** snude-kloak-længde
Levetid	**4-8 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Jordboende**
Biotop	**Regnskov og vådområde**
Hudgift i naturen	**Mild**
Hudgift i fangenskab	**Ingen** Opdrættede dyr. Vildfangne dyr kan beholde giften længe
Sværhedsgrad	**Øvet**

PASNING

Min. terrarie	**45 × 45 × 30 cm** L × B × H til 4 voksne dyr
Temperatur, dag	**20-23 °C**
Temperatur, nat	**16-18 °C**
Luftfugtighed	**70-100 %**
Vand	**Vandskål**
UVB	**Valgfri** Ferguson-zone 1
Kost	**Små leddyr (springhaler, bananfluer)**
Holdes	**I gruppe**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Udvikling	**Haletudser i vand**
Æglægning	**På jorden**
Kønsmoden	**12-14 mdr.**
Æg pr. lægning	**12-30**
Klækning	**2-12 dage**
Larvetid	**42-98 dage** fra klækning til metamorfose
Larvefoder	**Alger/planter og færdigfoder**
Yngelpleje	**Ingen**

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks II**
IUCN	**Truet (EN)**

Står på CITES liste II ifølge opslagstabellen (hele slægten Mantella, arten selv siden 1995), så handel over landegrænser kræver CITES-papirer, og sælgeren skal kunne dokumentere, at dyrene er lovligt opdrættet. EU-bilaget er ikke aflæst for frøer og er derfor udeladt.

Om arten

Mantella aurantiaca er en lille, kompakt frø med ensfarvet gul, orange eller rødorange hud, kulsorte øjne og ofte røde felter på indersiden af benene, der dog kan mangle hos opdrættede dyr. Voksne dyr måler 20-26 mm fra snude til kloak, og store hunner kan nå omkring 30 mm. Benene er korte, og fingre og tæer har små hæfteskiver. Ungerne er bronzefarvede, gule eller brune, ofte med et mørkt X på ryggen, og får først den orange voksendragt 3-12 måneder efter forvandlingen. Hunnerne er større og mere pæreformede end hannerne, som er slankere, mere kantede og har synlige lårkirtler på indersiden af lårene.

Arten blev beskrevet af François Mocquard i 1900 ud fra en enkelt han på 21 mm. Artsnavnet kommer af latin aurantiacus, gylden eller orange. Den hører til familien Mantellidae, som kun findes på Madagaskar. Ligheden med de amerikanske pilegiftfrøer er et eksempel på konvergent udvikling: advarselsfarver, gift fra føden og en lignende ynglebiologi er opstået hver

for sig.

I naturen er huden giftig for rovdyr. Frøen danner ikke selv giften, men optager alkaloider som pumiliotoxiner fra små leddyr som mider og myrer, ligesom pilegiftfrøerne. Opdrættede dyr får ikke de pågældende byttedyr og er ikke giftige. Hudgiften er derfor sat til mild for dyr i naturen og ingen for dyr i fangenskab. Vildfangne dyr kan stadig bære gift, så vask altid hænder efter kontakt.

Læs mere: Køb af dyr: opdræt, vildfang og transport

Udbredelse og levested

Mantella aurantiaca lever kun på Madagaskar, i tre adskilte områder omkring byen Moramanga i den østlige del af øen: kommunerne Beparasy og Ambohibary, Torotorofotsy-vådområdet nordvest for Andasibe og området ved Ambakoana. Den er en højlandsart og findes omkring 900 m over havet.

Udbredelsen er ekstremt lille og ligger i et område med stort pres fra mennesker. Arten står som truet (EN) på IUCN's rødliste og har tidligere været opført som kritisk truet. Truslerne er skovrydning, opsplitning af levestederne og indsamling til dyrehandel.

> **Oprindelig udbredelse:** Madagaskar.

LEVESTED

Mantella aurantiaca lever i fugtig skov med skruepalmer (*Pandanus*) og på mossede eller græsklædte tuer af planterester, der grænser op til små, lavvandede vandhuller og sumpe, som fyldes i regntiden. Frøen færdes ofte på solbeskinnede pletter mellem planterne og jager det meste af dagen. Klimaet er fugtigt og tempereret.

Livet følger årstiderne. I vintermånederne maj-oktober er frøerne stort set inaktive og gemmer sig. Når regnen kommer, og det bliver varmere, dukker de frem, og hannerne søger ned til vandhullerne for at kalde og forsvare territorier. Målinger af temperatur og luftfugtighed på levestederne er ikke dokumenteret; tallene under pasning bygger på erfaringer fra terrarier. Arten tåler varme dårligt.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation

Pasning

TERRARIET

Mantella aurantiaca er lille, men trives bedst med god plads, fordi hannerne er territoriale og slås om yngle- og foderpladser. Et terrarie med en bundflade på 45 × 45 cm er nok til fire til seks dyr, og 75 × 30 × 30 cm rummer seks til ni voksne. Jo mere plads og jo flere synsbarrierer, desto bedre.

Byg bunden op med et drænlag af lecakugler eller ærtesten, et stykke net og ovenpå fugtig sphagnum eller en jordblanding med kokosfibre. Spred løv over bunden, og giv mange skjul som korkbark, rødder og kokosnøddehuler. Planter kan sættes direkte i bunden eller stå i potter. Arten klatrer ikke meget, men bruger gerne lave grene og planter. Et netlåg og daglig sprøjtning giver en god balance mellem fugt og ventilation.

En enklere indretning med fugtigt køkkenrulle eller et tyndt lag mos gør det lettere at holde øje med dyrene, men så skal bunden skiftes ofte.

Læs mere: Terrarieopbygning og bioaktiv bund

TEMPERATUR

Om dagen holdes terrariet på 20-23 °C med et fald til 16-18 °C om natten. Enkelte dage uden for intervallet gør ikke noget, men længere perioder med varme giver helbredsproblemer. Over 27 °C stresser arten hurtigt, langt lettere end mange andre mantellaer, så varme skal undgås for enhver pris.

Ekstra varme er sjældent nødvendig i en stue. Stil terrariet køligt og uden direkte sol, og mål med et digitalt termometer nede ved bunden. Til avl indlægges en kølig og tør periode på op til tre måneder, hvor temperaturen sjældent kommer over 22 °C (se Parring).

LUFTFUGTIGHED OG SPRØJTNING

Angivelserne for luftfugtigheden svinger fra 60-70 % til 70-100 %, og arten tåler et bredt spænd, så længe den altid har adgang til vand. Sprøjt terrariet dagligt, kraftigt i varmt vejr og mindre i kolde perioder. Lad overfladen tørre lidt op mellem sprøjtningerne, og sørg for luftskifte, så der ikke opstår stillestående luft og skimmel.

Brug osmosevand, regnvand eller postevand behandlet mod klor, chloramin og tungmetaller. Uger eller måneder med tørrere forhold efterfulgt af kraftig sprøjtning kan sætte gang i yngletiden.

VAND OG VANDKVALITET

Der skal altid være en lav vandskål eller et lavt vandparti i terrariet. Mantellaer er dårlige svømmere, så vandet skal være så lavt, at frøerne nemt kommer op, og vandet må ikke fylde meget af terrariet. En nøjagtig dybde er ikke dokumenteret.

Brug regnvand, osmosevand eller postevand behandlet mod klor, chloramin og tungmetaller. Padder optager vand og stoffer gennem huden, så sæbe, rengøringsmidler og håndcreme må ikke komme i nærheden. Skift vandet ofte, og skrub skålen med varmt vand uden sæbe.

LYS OG UVB

Lyset er først og fremmest til planterne. Et behov for UVB er ikke dokumenteret, men da arten i naturen er aktiv i delvis sol, er et svagt UVB-rør formentlig en fordel. UVB er derfor sat til valgfrit. Vælger man det, så hold det i Ferguson-zone 1 med skygge i resten af terrariet. Giv 10-12 timers lys om dagen, og skær ned til omkring 10 timer i den kølige periode.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

Mantella aurantiaca er insektæder og kan tage forholdsvis store byttedyr, gerne op til omkring 6 mm. Ugegamle fårekyllinger og flyveløse bananfluer (*Drosophila melanogaster* og *D. hydei*) kan udgøre det meste af foderet, suppleret med springhaler, små bænkebidere, bladlus, små kakerlaknymfer, rismelbillelarver, små voksorme og termitter. Brug flere slags foderdyr for at undgå mangler. Unger begynder på springhaler og små bananfluer. Kulturer af bananfluer og springhaler er nemme at holde selv.

5-15 foderdyr pr. frø hver anden dag er et godt udgangspunkt, som justeres efter frøernes form. I kolde perioder er en lille portion om ugen nok. Drys foderet med et godt vitamin- og mineraltilskud ved hver fodring til unger og hver anden eller tredje gang til voksne. Fodr flere steder i terrariet, så svage eller små hanner ikke bliver holdt væk fra maden.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Mantella aurantiaca er dagaktiv og trives i grupper. Uden for yngletiden er dyrene som regel fredelige over for hinanden, men i yngletiden kan voksne hunner slås, og hannerne forsvarer territorier ved at gribe en ubuden gæst om kroppen eller hovedet og skubbe den væk. Et stort terrarie med mange synsbarrierer dæmper det. I naturen er der omkring dobbelt så mange hanner som hunner. Hannerne kalder med en række korte klik, men er påfaldende tilbageholdende med at kalde, især når det er tørt.

Dyrene er sky og søger skjul, når de forstyrres. Undgå at håndtere frøerne: huden er tynd og tager skade af fedt, sæbe og varme fra hænderne. Skal en frø flyttes, så lok den ned i en ren plastbøtte, og vask hænder før og efter.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Kønnene kan skelnes, når dyrene er omkring 10-12 måneder: hannerne er mindre og slankere, kalder og har synlige lårkirtler, mens hunnerne er større og mere pæreformede, især før æglægning. Arten bliver kønsmoden efter 12-14 måneder. Den nemmeste vej til et par er at købe en gruppe unger og lade dem vokse op sammen.

PARRING

I naturen yngler *Mantella aurantiaca*, når der er rigeligt med føde, og de første kraftige regnskyl kommer. I fangenskab indlægges en kølig og tør periode på to til fire måneder: sprøjtningen skæres ned til det halve eller til et par gange om ugen, dagslyset til omkring 10 timer, foderet halveres, og temperaturen holdes under 22 °C, mens der stadig står rent vand fremme. Derefter vendes tilbage til daglig sprøjtning og rigeligt foder. Hannerne kan begynde at kalde efter få dage, og de første æg kan komme inden for to uger. Hunnerne svulmer ofte op med æg et par uger efter tørtiden.

Den kølige periode er en belastning, så hold øje med alle dyrene, og flyt et dyr, der taber sig kraftigt, til et terrarie for sig. Avl lykkes formentlig lettest i en gruppe med flere hanner end hunner, men også grupper med overvægt af hunner har givet æg. Selve parringen foregår skjult under bark, træstykker eller sten. Arten har ikke den sædvanlige omklamring: hannen lægger sig blot hen over hunnens ryg.

ÆG OG HALETUDSER

Æggene lægges på land i fugtigt mos, sprækker eller under bark og sten tæt på vand, i naturen så regnen kan skylle haletudserne ud i vandhullet. En lægning er på 12-30 æg med en diameter på 2-3 mm, og ofte er kun en del af dem befrugtet. Der er ingen yngelpleje.

Tag æggene ud af terrariet efter cirka tre dage, og læg dem på en tot fugtigt mos i en lukket beholder, så de lige rører vandkanten uden at stå under vand. I løbet af den næste uge ses små hvide haletudser inde i æggene. Når de bryder ud, eller når de vrikker rundt i geléen, hældes der vand på, så de kan svømme frit.

Haletudserne opdrættes sammen i store plastkar med en tot javamos eller en stikling af pothos. De første par uger er vandet 2-5 cm dybt, senere op til 10 cm. Vandet holdes på 18-26 °C uden store udsving. De første dage skal haletudserne ikke fodres, derefter fodres hver dag eller hver anden dag med spirulina, chlorella, fiskefoderflager, dafnier, myggelarver og rejepiller, men aldrig så meget, at vandet bliver dårligt.

Læs mere: Opdræt af haletudser

METAMORFOSE

Haletudserne bryder ud af æggene 2-12 dage efter æglægningen. Æggene sprøjtes helst ikke for at få dem til at klække, for jo længere haletudserne bliver i ægget, desto større og stærkere menes de at blive. Haletudser fra samme lægning udvikler sig i forskelligt tempo: de første får forben og går på land 6-8 uger efter klækningen, og resten følger i løbet af de næste 4-8 uger.

Når forbenene bryder frem, flyttes haletudserne til en beholder med højst 1 cm vand og et tætsluttende låg. Når halen begynder at forsvinde, flyttes de små frøer til en landopsætning med fugtigt køkkenrulle og et skjul, fx et pothosblad eller et tørt egeblad.

OPDRÆT AF UNGER

De nyforvandlede unger er 7-14 mm og bronzefarvede. De kan holdes enkeltvis i små bægre eller to til fem sammen i små plastbokse, eller vokse op i et stort terrarie, men så skal der fodres meget kraftigt, så alle får mad. Det første foder er springhaler, bladlus og små bananfluer eller nyklækkede fårekyllinger til dem, der kan klare dem. Der skal altid være lidt foder til stede, og det drysses med kalk og vitaminer ved hver fodring.

Ved to til tre måneders alder kan ungerne flyttes til større beholdere med fugtigt mos eller jord og skjul og passes som voksne dyr, blot med hyppigere fodring. De fleste har fået den orange voksenfarve 3-8 måneder efter, at de forlod vandet, enkelte først efter 10-12 måneder.

Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

Sundhed og typiske fejl

Mantella aurantiaca er følsom over for fejl i miljøet, og problemerne kommer hurtigt. Typiske fejl er:

- Varme over 27 °C i længere tid, som stresser dyrene og fører til sygdom. Hold terrariet køligt.
- Udtørring ved for lidt sprøjtning eller tør luft uden adgang til vand.
- Mangelsygdomme og dårlig vækst ved ensformigt foder eller for lidt tilskud.
- Parasitter, især hos vildfangne dyr. Hold nye dyr i karantæne.
- Svage dyr, der bliver holdt væk fra maden af stærkere hanner.
- Afmagring under den kølige periode. Flyt et dyr, der taber sig, til et terrarie for sig.

Søg en dyrlæge med forstand på padder, hvis et dyr er sløvt og afmagret eller får sår på huden, eller hvis flere dyr bliver syge på samme tid.

Læs mere: Karantæne og hygiejne

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.